

Салвадор Дали

графики и скулптури

Salvador Dali

graphics and sculptures

adk

Салвадор Дали

графики и скулптури

Salvador Dali

graphics and sculptures

осшент

уметност на хартија • art on paper

Четврт век без космичките мустаки

За себе зборувал дека не му е важно тоа неговото име да кружи низ светот: светот треба да се врти околу него.

Така за себе зборувал Салвадор Дали. Исто така, можел да каже дека е само човек од своето поднебје, па поради тоа најмногу од сè сака да јаде морски ежови. Бидејќи нив ги нема секогаш и секаде, не му преостанало ништо друго, туку сета стварност да ја претвори во постојан празник. И така, со претворање на даденото во гозби од бои и форми, човекот што сакаше ежови го изеде светот заедно со неговото движење и со останатите морски плодови. Го изеде за појадок со единствените слики од нашето време, кои можат да бидат послужени во рамките на старите мајстори.

Добрата, стара, тешка рамка, како единица мерка за естетскиот рок на употреба. Како тест за трајноста или мерење на неминливоста. А, за веќе врамените слики макар од сид на сид да ги поместат, на луѓето им се потребни војни, со цел да се сменат сопствениците дури и тогаш кога збирките остануваат на место. На Дали му било доволно да се роди во знакот на Бик во една сончева питомост во позадината на Средоземното Море, па со своите слики за иднината да се всели во рамките на минатите вредности.

Поради тоа што, според зборовите на самиот Дали, уште бистроумните Феникијци подготвувале соодветно осветлување за неговото доаѓање на светот, тој подоцна можел едноставно да пушти мустаки и да ги впери кон остатокот од вселената. Сепак, жената која дошла од студени краишта ја пронашол во родната ампурданска рамница, на разиграното крајбрежје на Коста Брава. Таа дошла од со зима оддалечените предели, без ренесанса и без индустриска револуција, а тој со неа и покрај неа предизвикал топлотен удар во современата уметност, со имажинацијата прстигнувајќи го времето на крутите часовници. Вдахновен од својата Гала, Галарина, од својата Русинка Елена Ивановна Ѓаконова, на нов начин го обоил поимот љубов.

Исто така, востановил блиски средби од трет вид во пријателството до истребување со уште двајца духовни моделари од 20. век, а патем и цртал. Цртал, така, во текот на дружењето со поетот Федерико Гарсија Лорка, од чии стихови земјината топка се уште ечи, а исто така цртал и дружејќи се со Луис Буњуел, основоположникот на авторскиот филм. Ги нацртал пријателите, а го цртал пријателството и по другарувањето.

Некои, врз основа на тие слики, веднаш го прогласиле за гениј и му доделиле слава, а тој таа слава со испади ја поткрепувал. Други, пак, врз основа на тие испади го прогласувале за лудак, а тој и без прогласување ги избрикол пазувите и ги намачкал со измет од коза, се заради освојување на саканата жена. А, и без бричењето и без мачкањето би бил генијален сликар. И да не цртал би бил гениј. Сепак, тој цртал и така цртајќи, прв, уште додека бил жив, освоил два музеја. И по освојувањето повторно неуморно цртал. Се до 23 јануари 1989 година.

Годинава се наврши четврт век откако неговите мустаки повеќе не се вперени кон небото. Останува небото кое тој ни го подари на своите платна. Огномет од фантазија на неговите цртежи, на неговите скулптури, на неговите фотографии, костимографии или/и на парчињата мебел. Установата Остен од Скопје се потрудила да дојде до бесценети примероци од тој разуздан опус, со цел и самата, во соработка со Амбасадата на Кралството Шпанија во Македонија, да и се придружи на онаа цела низа од музеи и други културни установи, кои ширум светот ја одбележуваат таа годишнина.

Инаку, Салвадор Дали се родил на 11 мај 1904 година во Фигерес. Во општинските документи е забележано дека синот на нотарот Салвадор Дали и Кусиј од Кадакес, стар четириесет и една година, и на неговата законска сопруга, триесетгодишната Фелипа Доменек од Барселона, се родил во улицата Монтуриол бр. 20, во осум часот и четириесет и пет минути, и дека детето е крстено со имињата Салвадор Фелипе Доминго Хасинто. Звукот на своната се разлеал над Фигерес.

Фигерес е културен и стопански центар на еден од четирите окрузи кои ја сочинуваат автономната покраина Каталонија, некогашно кнежевство на североистокот од Иберискиот Полуостров, од средоземната страна. Денес во Фигерес се наоѓа Спомен-музејот на Дали, и во него, под камената плоча тешка повеќе од еден тон, погребан е неисцрпниот фантазер. Наоколу има маслинови градини и калинки.

Свонат своната над Фигерес во часот кога Дали се родил и Дали на тоа точно се сеќава, бидејќи генијот има дури и интраутерусни сеќавања. Набргу генијот одлучил да стане Спасител на современата уметност. На шпански, но и на каталонски Салвадор значи Спасител. Додуша, пред тоа имал нешто поинакви желби. Во шестата година сакал да стане готвач, а уште повеќе готвачка. Веќе во седмата посакал да биде Наполеон. Но, како што растел, така и желбите се зголемувале. Конечно, решава да стане Дали. Со оглед на опсегот на неговите сеќавања, веројатно и сега слуша кога морското ветре пее низ гранките на маслиновото и дрвото на калинката. Впрочем, пределите од раното детство му се наоѓаат на сите платна каде што има и природа. На тие предели постојано им се враќал од сите приеми по светските метрополи. Најмногу сакал да ги облекува еспадрилите на каталонскиот селанец. А, што се донесува до морските и приморските предели на Фигерес, Пубол и на Кадакес, кои секогаш одново ги цртал, на тие слики на кои единствено тој успеал точно да се распознава и ткаенината во која му се облечени ликовите, самиот објаснувал дека на човековото лице има само еден нос. Според тоа, и планетата Земја има само еден пејзаж, а неа ја сочинува само еден мал залив. Нејзината песна на ветрот, наспроти постојаната врева од поклонниците на уметноста и на големиот мајстор, како и од туристите кои доаѓаат отсекаде, секако, и понатаму ја слуша Божествениот Дали.

Силвиа Монрос де Стојаковиќ
писател и автор на монографијата „Ние, Салвадор Дали“

Twenty-five years without the cosmic moustache

He spoke about himself that it was not important for him that his name circle the world; the world should orbit around him.

Thus, spoke about himself Salvador Dalí. He also used to say that he was just a man coming from his environment; hence, he was very fond of eating sea urchins. Since sea urchins are not found always and everywhere, the only thing left to Dalí was to transform all reality into a permanent feast. And so, by transforming the given into feasts of colors and forms, the man, who was so fond of eating sea urchins, ate the globe together with its movement and with the other sea fruits. Dalí ate the world for breakfast together with the unique paintings of our time, which can be served within the frames of old masters.

The good, old, heavy frame, as measure unit for the esthetic shelf life. As test of durability or measuring the undying. And just even trying to move the already framed paintings from one wall to another wall, people need to have wars, in order to change the owners, even when the paintings remain on their place. For Dalí, it was just sufficient to be born in the zodiac sign of Taurus in a sunny docility in the background of the Mediterranean Sea, in order to be able, by means of his paintings of the future, to move into the frames of values of the past.

As Dalí himself said, even the wise Phoenicians had prepared proper lighting for his coming into the world; hence, he could later just let his mustache grow and point it towards the rest of the universe. Nevertheless, Dalí found the woman – who came from the cold regions of the world – in his native Ampurdán plain, on the lively seaside of Costa Brava. She came from the regions made so distant by the winter, regions lacking renaissance and industrial revolution; at the same time, by means of her and with her presence, he was able to cause heat stroke in the contemporary art, with his imagination even surpassing the time of the rigid clocks. Inspired by his Gala, Galarina, by his Russian wife Elena Ivanovna Diakonova, Dalí painted the notion of love in new manner.

Likewise, Dalí established close encounters of the third kind through his friendship until the very end, involving two more spiritual shapers of the 20th century; at the same time, he also made drawings. Thus, he made drawings while socializing with poet Federico García Lorca, whose verses make the globe still echo. Dalí also made drawing while being friends with Luis Buñuel, the founder of the author movie. Dalí made drawings of his friends; he made drawings of this friendship even after the socialization had ended.

Based on his works of arts, some people proclaimed him a genius and conferred on him fame; by making provocations, he further supported such fame. Based on his provocations, other people, however, proclaimed him a madman. Even without such proclamation, Dalí shaved his underarms and applied goat excrement onto them, just to get the very love of his beloved woman. Moreover, even without such shaving and application of goat excrement, he would still be a genius artist. Even if Dalí did not make drawings, he would still be a genius. Still, he made drawings; and by doing so, he was the first one, still alive, to conquer two museums. After such conquest, he was again tireless in making further drawings. Until the very day of 23 January 1989.

This year we mark twenty-five years since his moustache stopped pointing towards the sky. There remains the sky that he gave us in his paintings. Fireworks of fantasy in his drawings, in his sculptures, photographs, works of theater costume design, and/or pieces of furniture. The Osten Institution in Skopje made great efforts to show precious art objects from that unrestrained opus, so that the Gallery, with the kind cooperation of the Embassy of the Kingdom of Spain in Macedonia, is able to join the large group of museums and other culture institutions throughout the world that mark this anniversary.

On the other hand, Salvador Dalí was born on 11 May 1904 in the town of Figueres. In the municipal archives, it is recorded that the son of the notary, Salvador Dalí i Cusí, of Cadaqués, 41 years old, and of his lawful wife, the 30 years old, Felipa Domenech, of Barcelona, was born at the following address: 20, Monturiol Street, at 8:45 am GMT. It is also recorded that the child was given the names of Salvador Domingo Felipe Jacinto. The sound of the church bells spread over the town of Figueres.

The town of Figueres is a cultural and business center of one of the four provinces that make up the autonomous community of Catalonia, a former principality located in the northern-east part of the Iberian Peninsula, on the Mediterranean coast. Today, the memorial Salvador Dalí Museum is located in the town of Figueres. Inside this museum, under a stone plate weighing more than a ton, the inexhaustible fantasist is buried. There are olive tree and pomegranate tree gardens around.

The church bells rang over the town of Figueres at the moment when Dalí was born. Dalí exactly remembered this, since the genius had even intrauterine memories. Soon the genius decided to become the Savior of contemporary art. Salvador means Savior in Spanish and Catalan languages. Although, before this he had showed to have somewhat different wishes. At the age of six, Dalí wanted to become a cook, even more a female cook. At the age of seven, he wanted to become Napoleon. However, as he grew older, his wishes changed as well. Finally, he made decision to become Dalí. Given the range of his own memories, even now he listens how the sea breeze sings through the branches of the olive and pomegranate trees. Indeed the sites of his early childhood are found in all his paintings, which show nature. After all receptions held in the great cities of the world, he always returned to these sites. He wanted so much to wear espadrilles also worn by the Catalan villagers. And, in context of the seaside regions of Figueres, Púbol, and Cadaqués – regions that he wanted to show repeatedly in his pictures that uniquely and precisely even display the fabric of the clothes worn by the people in them, Dalí wanted to explain that the human face has only one nose. Consequently, also the planet Earth, consisting only of a small bay, has only one landscape. Its song of the wind – as opposed to the constant roar made by the lovers of art and of the great master and by the tourists flocking from all sides of the globe – is still heard by the Divine Dalí.

Silvia Monró de Stojaković
writer and author of the Monography "We, Salvador Dalí"

Параноично село
графика, рачно потпишана и нумерирана 432/500, 56 x 76 cm.

Paranoiac village
graphic, hand-signed and numbered 432/500, 56 x 76 cm.

Без наслов
графика, рачно потпишана и нумерирана 101/250, 57 x 38 cm.

Untitled
graphics, hand-signed and numbered 101/250, 57 x 38 cm.

Циклуси на животот АП, 1977
графика, рачно потпишана и нумерирана 55/300, 38 x 54 cm.

Cycles of Life AP, 1977
graphic, hand signed and numerated 55/300, 38 x 54 cm.

62/250

Shi

Песна од песната на кралот Соломон, 1971
графика, рачно потпишана и нумерирана 62/250, 55,5 x 38 cm.

The Song of Song of King Solomon, 1971
graphic, hand-signed and numbered 62/250, 55,5 x 38 cm.

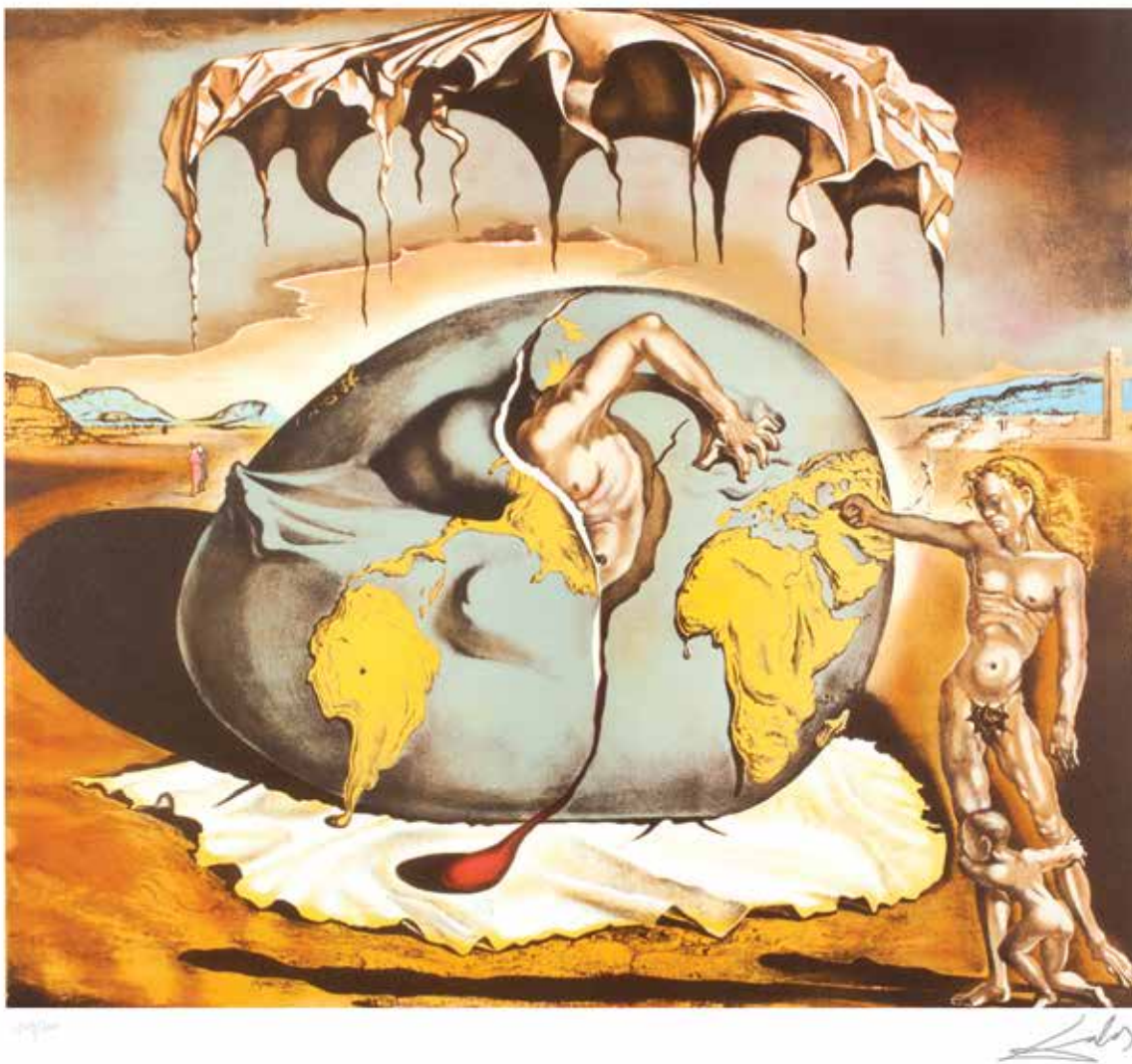
Песна од песната на кралот Соломон, 1971
 графика, рачно потпишана и нумерирана 84/250, 56 x 38 cm.

The Song of Song of King Solomon, 1971
 graphic, hand-signed and numbered 84/250, 56 x 38 cm.

Педесет вистински тигри, 1970 - 1989
 литографија на јапонска хартија, рачно потпишана и нумерирана 3/199, 61 x 67 см.

Fifty real tigers, 1970 - 1989
 lithography on Japanese paper, hand-signed and numbered 3/199, 61 x 67 cm.

Нов човек, 1941
 графика, рачно потпишана и нумерирана 149/300, 55 x 75 см.

New man, 1941
 graphic, hand-signed and numerated 149/300, 55 x 75 cm.

Зодијак Девица, 1967
 графика, рачно потпишана и нумерирана 189/250, 73 x 52 cm.

Zodiac Virgo, 1967
 graphic, hand-signed and numbered 189/250, 73 x 52 cm.

44/250

[Handwritten signature]

Божествен збор, 1974
 графика, рачно потпишана и нумерирана 44/250, 66 x 48 cm.

Divine Word, 1974
 graphic, hand-signed and numbered 44/250, 66 x 48 cm.

87
300

Хамадријади, горски самовили, 1971
графика, рачно потпишана и нумерирана 87/300, 50 x 66 cm.

Hamadryades *minetiques arborescentes*, 1971
graphic, hand signed and numbered 87/300, 50 x 66 cm.

Триумфот - од серијата „Жени и коњи“, 1973
 графика, рачно потпишана и нумерирана 84/175, 45 x 31 cm.

The Triumph - from the series "Women and Horses", 1973
 graphic, hand-signed and numbered 84/175, 45 x 31 cm.

Графика од серијата "Жени и коњи", 1973
графика, рачно потпишана и нумерирана 147/175, 45 x 31 cm.

Graphic from the series "Women and Horses", 1973
graphic, hand-signed and numbered 147/175, 45 x 31 cm.

Кралскиот Коњ
 графика, рачно потпишана и нумерирана 47/60, 66 x 51 cm.

The Royal Horse
 graphic, hand-signed and numbered 47/60, 66 x 51 cm.

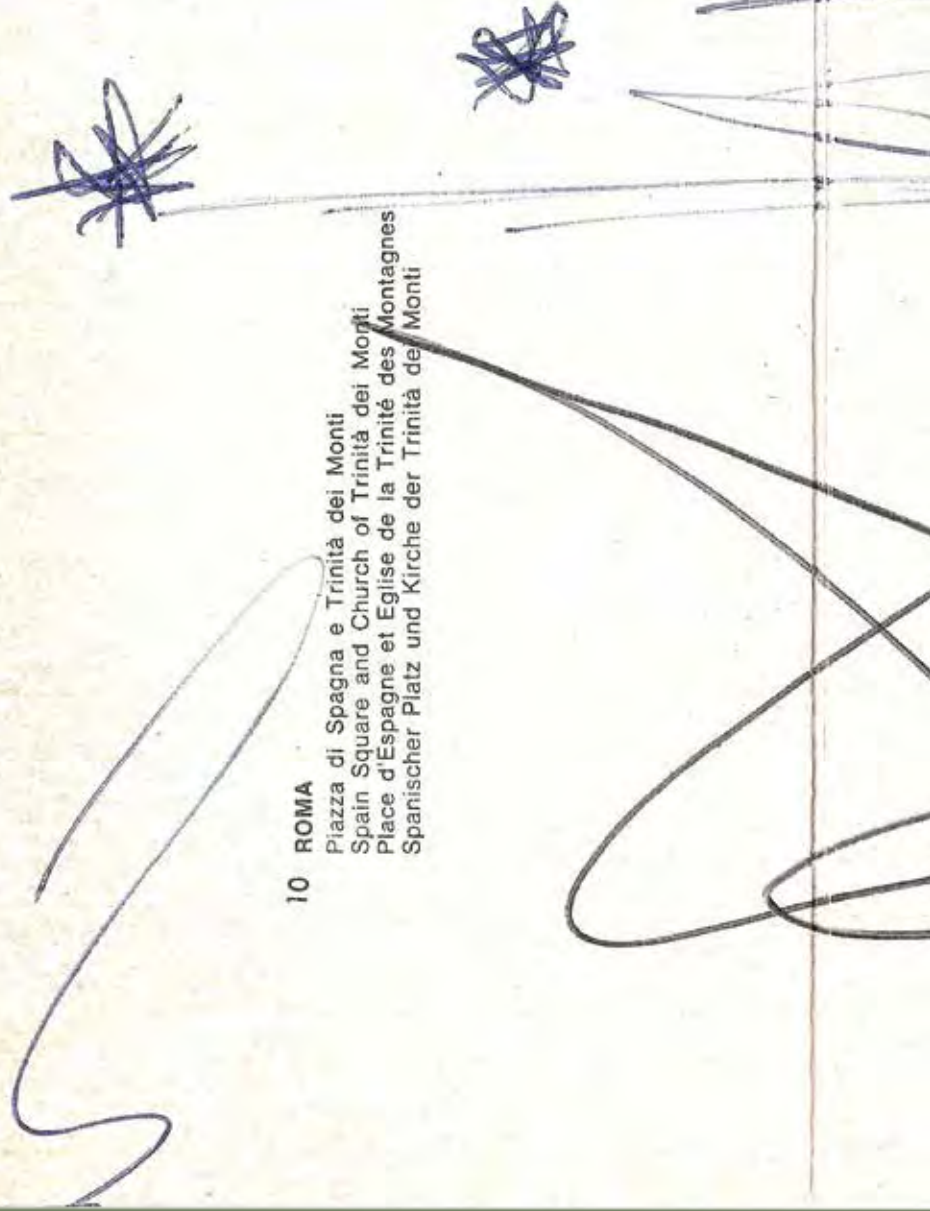

Ричард III, 1970
графика, рачно потпишана и нумерирана 180/250, 45 x 31 cm.

Richard III, 1970
graphic, hand-signed and numbered 180/250, 45 x 31 cm.

10 ROMA

Piazza di Spagna e Trinità dei Monti
Spain Square and Church of Trinità dei Monti
Place d'Espagne et Eglise de la Trinité des Montagnes
Spanischer Platz und Kirche der Trinità dei Monti

11 ROMA
Piazza Navona
Place Navona
Navona-Quadrat
Navona Platz

12 ROMA
Piazza della Repubblica - Fontana delle Naiadi
Place de la Republique avec Fontaine des Naiades
Republica Square with Naiad's Fountain
Repubblica Platz mit Najaden-Brunnen

Морето, 1954

Дизајнирана керамичка плочка, 19,8 x 19,8 x 1 cm.

The Sea, 1954

Designed ceramic plate, 19,8 x 19,8 x 1 cm.

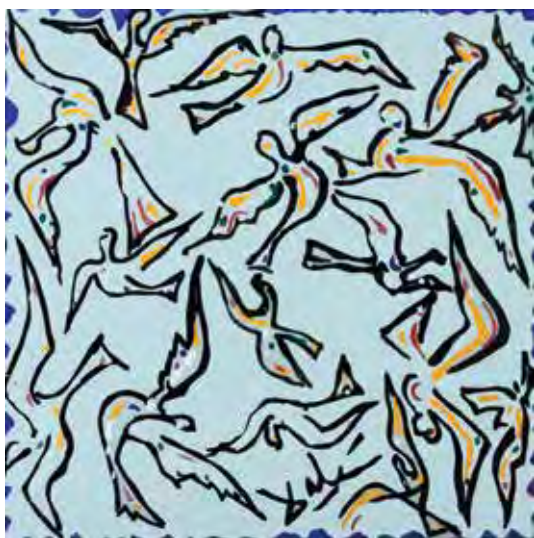

Гитара, 1954

Дизајнирана керамичка плочка, 19,8 x 19,8 x 1 cm.

The Guitar, 1954

Designed ceramic plate, 19,8 x 19,8 x 1 cm.

Птиците, 1954

Дизајнирана керамичка плочка, 19,8 x 19,8 x 1 cm.

The Birds, 1954

Designed ceramic plate, 19,8 x 19,8 x 1 cm.

Стрели, 1954
Дизајнирана керамичка плочка, 19,8 x 19,8 x 1 см.

Arrows, 1943
Designed ceramic plate, 19,8 x 19,8 x 1 cm.

Сонце, 1954
Дизајнирана керамичка плочка, 19,8 x 19,8 x 1 см.

The Sun, 1954
Designed ceramic plate, 19,8 x 19,8 x 1 cm.

Бакнежот на огнот, 1954
Дизајнирана керамичка плочка, 19,8 x 19,8 x 1 см.

The Kiss of Fire, 1954
Designed ceramic plate, 19,8 x 19,8 x 1 cm.

Пиета, 1974
скулптура, бронза, едисија 325, висина 5 см. (7,6 см. заедно со постамент) x 5 см. x 5 см.

La Pieta, 1974
sculpture, bronze, edition 325, 5 cm. (7,6 cm. including base) x 5cm. x 5cm.

Ангел на победата, 1974
скуптура, бронза, висина 11 см. (16 см. со постамент) x 6 см. x 9 см.

Angel of Victory, 1974
sculpture, bronze, height 11 cm. (16 cm. including base) x 6 cm. x 9 cm.

Салвадор Дали (1904-1989): шпански сликар, скулптор, графичар и дизајнер.

Салвадор Дали е роден на 11 мај 1904 година во малото земјоделско гратче Фигерес, Шпанија. Фигерес се наоѓа на подножјето на Пиринеите, само 25 километри од француската граница, во областа Каталонија. Како син на успешен нотар, Дали го поминал детството во Фигерес и во семејната летна кука во крајбрежното рибарско село Кадакес, каде што родителите го изградиле неговото прво студио. Како возрасен, направил кука со својата жена Гала во соседниот Порт Лигат. Многу од неговите слики ја одразуваат неговата љубов кон овој дел на Шпанија.

Младиот Дали ја посетувал Академијата за ликовна уметност Сан Фернандо во Мадрид. Раното признание на талентот на Дали дошло со неговата прва самостојна изложба во Барселона, во 1925 година. Тој станал меѓународно познат кога три од неговите слики, вклучувајќи ја и „Корпа со леб“, биле изложени на третата годишна Интернационална изложба на Карнеги во Питсбург, во 1928 година.

Следната година Дали ја одржал својата прва самостојна изложба во Париз и се приклучил кон надреалистите, водени од поранешниот дадаист Андре Бретон. Таа година Дали ја сретнал Гала Елијар, кога дошла да го посети во Кадакес со нејзиниот сопруг, поетот Пол Елијар. Таа станала негова љубовница, муза, деловен менаџер и главна инспирација.

Наскоро Дали станал водач на движењето на надреалистите. Неговата слика „Истрајноста на сеќавањето“, каде се прикажани омекнати или растопени часовници, е се уште едно од најпознатите дела на надреализмот. Но, како што се приближувала војната, аполитичниот Дали се судрил со надреалистите и бил „протеран“ од групата преку „судски процес“ во 1934 година. Сепак, тој изложувал свои дела на меѓународни изложби на надреалисти во текот на целата деценија. Но, од 1940 година сликарството на Дали се движи кон нов, покласичен стил, каде преокупација му се науката и религијата.

Дали и Гала заминале од Европа за време на Втората светска војна, престојувајќи од 1940-48 година во САД. Ова биле многу важни години за уметникот. Во 1941 година, во Музејот на модерната уметност (МОМА) во Њујорк била организирана првата ретроспективна изложба на Дали. Во 1942 година следела публикација со автобиографијата на Дали, „Тајниот живот на Салвадор Дали“.

Кога Дали преминал од надреализмот во неговиот класичен период, ја почнал својата серија од 19 големи платна, од кои многу се однесувале на научни, историски или религиозни теми. Меѓу најпознатите од тие дела се „Халуциногениот тореадор“ и „Отривањето на Америка од Кристофер Колумбо“, кои се во музејската колекција на МОМА во Њујорк, како и „Светата тајна на последната вечера“, која се наоѓа во колекцијата на Националната галерија во Вашингтон.

Во 1974, Дали го отворил Театар-музејот во Фигерес, Шпанија. Кон крајот на деценијата следеле ретроспективи во Париз и во Лондон. По смртта на неговата жена Гала во 1982, здравјето на Дали почнало да опаѓа. Состојбата значително му се влошила по пожарот во неговата кука во Пубол, во 1984. Поголемиот дел од овој животен период го поминал во изолација, најпрвин во Пубол, а потоа во неговите апартаменти во Торе Галатеа, во непосредна близина на Театар-музејот. Салвадор Дали умрел на 23 јануари 1989 во Фигерес, од срцеви проблеми проследени со респираторни компликации.

Во текот на животот тој ги негува ексцентричноста и егзибиционизмот (познат е моментот кога во нуркачки костум се појавил на отворањето на Изложбата на надреалистите во Лондон, во 1936 година), тврдејќи дека тоа е изворот на неговата креативна енергија. Тој ја прифатил надреалистичката теорија на автоматизам, но ја трансформирал во попозитивна метода која ја нарекол „критична параноја“. Според оваа теорија, човекот треба да креира оригинална заблуда како да е во клиничка параноја, истовремено, таму некаде на крајот од

умот, со остатокот од свеста останувајќи свесен дека контролата над разумот и волјата е намерно прекината. Дали тврди дека овој метод треба да се користи не само во уметничкото и во поетското создавање, туку и во секојдневниот живот. Неговите слики содржат прецизна академска техника, на која и се спротивставени приказот на нереалниот простор на „сонот“ и чудните халуциногени ликови на неговата имагинација. Тој ги опишувал своите слики како „рачно насликани фотографии на сонот“ и имал одредени омилен периодични слики, како човечката фигура од каде излегуваат полуотворени фиоки, жирафите кои горат и извитканите омекнати часовници, небаре се направени од стопен восок.

Како уметник, Салвадор Дали не бил ограничен на одреден стил или медиум. Носечкиот дел од неговото творештво, од раното импресионистичко преку транзиционото надреалистично сликарство, па се до неговиот класичен период, открива уметник кој постојано расте и се развива. Освен со сликарство, Дали се занимавал и со изработка на скулптури, илустрирање на книги, дизајнирање на накит и работа во театар. Во соработка со режисерот Луис Буњуел, Дали ги направил и првите надреалистички филмови: „Андалузиски пес“ (1929), а една година подоцна и филмот „Златно доба“ (1930). Има придонес и во една секвенца на сон во филмот на Алфред Хичкок „Опседнат“ (1945). Исто така, автор е на романот „Скриени лица“ (1944) и на неколку тома екстравагантна автобиографија. Иако несомнено е еден од најпознатите уметници на 20-от век, неговиот статус е контроверзен; многумина критичари сметаат дека има малку значајни дела, ако воопшто има, по неговите класични надреалистични дела од 30-те. Исто така, важно е дека тој му оставил на потомството дозвола да ги истражуваат сите аспекти на неговиот живот и да им дадат уметнички израз.

Без оглед дали се работи за творештво од чиста инспирација или по нарачка, кај Дали се очигледни ненадминливата перцепција кон суштината и комплексноста на симболиката. Над се, Дали бил исклучителен цртач. Неговата извонредност и креативност како уметник секогаш ќе претставува репер за уметноста на 20 век.

Salvador Dali (1904-1989): Spanish painter, sculptor, graphic artist, and designer.

Salvador Dali was born on May 11, 1904 in the small agricultural town of Figueres, Spain. Figueres is located in the foothills of the Pyrenees, only sixteen miles from the French border in the principality of Catalonia. The son of a prosperous notary, Dali spent his boyhood in Figueres and at the family's summer home in the coastal fishing village of Cadaques where his parents built his first studio. As an adult, he made his home with his wife Gala in nearby Port Lligat. Many of his paintings reflect his love of this area of Spain.

The young Dali attended the San Fernando Academy of Fine Arts in Madrid. Early recognition of Dali's talent came with his first one-man show in Barcelona in 1925. He became internationally known when three of his paintings, including *The Basket of Bread*, were shown in the third annual Carnegie International Exhibition in Pittsburgh in 1928. The following year, Dali held his first one-man show in Paris. He also joined the surrealists, led by former Dadaist Andre Breton. That year, Dali met Gala Eluard when she visited him in Cadaques with her husband, poet Paul Eluard. She became Dali's lover, muse, business manager, and chief inspiration.

Dali soon became a leader of the Surrealist Movement. His painting, *The Persistence of Memory*, with the soft or melting watches is still one of the best-known surrealist works. But as the war approached, the apolitical Dali clashed with the Surrealists and was "expelled" from the surrealist group during a "trial" in 1934. He did however, exhibit works in international surrealist exhibitions throughout the decade but by 1940, Dali was moving into a new type of painting with a preoccupation with science and religion.

Dali and Gala escaped from Europe during World War II, spending 1940-48 in the United States. These were very important years for the artist. The Museum of Modern Art in New York gave Dali his first major retrospective exhibit in 1941. This was followed in 1942 by the publication of Dali's autobiography, *The Secret Life of Salvador Dali*. As Dali moved away from Surrealism and into his classic period, he began his series of 19 large canvases, many concerning scientific, historical or religious themes. Among the best known of these works are *The Hallucinogenic Toreador*, and *The Discovery of America by Christopher Columbus* in the museum's collection, and *The Sacrament of the Last Supper* in the collection of the National Gallery in Washington, D.C.

In 1974, Dali opened the Teatro Museo in Figueres, Spain. This was followed by retrospectives in Paris and London at the end of the decade. After the death of his wife, Gala in 1982, Dali's health began to fail. It deteriorated further after he was burned in a fire in his home in Pubol in 1984. Much of this part of his life was spent in seclusion, first in Pubol and later in his apartments at Torre Galatea, adjacent to the Teatro Museo. Salvador Dali died on January 23, 1989 in Figueres from heart failure with respiratory complications.

Throughout his life he cultivated eccentricity and exhibitionism (one of his most famous acts was appearing in a diving suit at the opening of the London Surrealist exhibition in 1936), claiming that this was the source of his creative energy. He took over the Surrealist theory of automatism but transformed it into a more positive method which he named 'critical paranoia'. According to this theory one should cultivate genuine delusion as in clinical paranoia while remaining residually aware at the back of one's mind that the control of the reason and will has been deliberately suspended. He claimed that this method should be used not only in artistic and poetical creation but also in the affairs of daily life. His paintings employed a meticulous academic technique that was contradicted by the unreal 'dream' space he depicted and by the strangely hallucinatory characters of his imagery. He described his pictures as 'hand-painted dream photographs' and had certain favorite and recurring images, such as the human figure with half-open drawers protruding from it, burning giraffes, and watches bent and flowing as if made from melting wax.

As an artist, Salvador Dali was not limited to a particular style or media. The body of his work, from early impressionist paintings through his transitional surrealist works, and into his classical period, reveals a constantly growing and evolving artist. Apart from painting, Dali's output included sculpture, book illustration, jewelry design, and work for the theatre. In collaboration with the director Luis Buñuel he also made the first Surrealist films: *Un Chien Andalou* (1929) and *L'Age d'or* (1930) and he contributed a dream sequence to Alfred Hitchcock's *Spellbound* (1945). He also wrote a novel, *Hidden Faces* (1944) and several volumes of flamboyant autobiography. Although he is undoubtedly one of the most famous artists of the 20th century, his status is controversial; many critics consider that he did little if anything of consequence after his classic Surrealist works of the 1930s. As important, he left for posterity the permission to explore all aspects of one's own life and to give them artistic expression.

Whether working from pure inspiration or on a commissioned illustration, Dali's matchless insight and symbolic complexity are apparent. Above all, Dali was a superb draftsman. His excellence as a creative artist will always set a standard for the art of the twentieth century.

Издавач:
ОСТЕН Скопје
8-ма Ударна бригада 2, Скопје, Македонија
www.osten.com.mk; www.ostenmuseum.mk

Publisher:
OSTEN Skopje
8 Udarina brigada 2, Skopje, Macedonia
www.osten.com.mk; www.ostenmuseum.mk

За издавачот:
Мице Јанкуловски
директор на ОСТЕН Скопје

For the Publisher:
Mice Jankulovski
Director of OSTEN Skopje

Уредник:
Корнелија Конеска
ОСТЕН Скопје

Editor:
Kornelija Koneska
OSTEN Skopje

Автор на текстот:
Силвија Монрос-Стојаковиќ

Author of the text:
Silvia Monros-Stojakovic

Превод и лектура на македонски:
Маја Атанасова Стојановска

Translation and proofreading in Macedonian:
Maja Atanasova Stojanovska

Превод на англиски јазик:
Дарко Путилов

Translation in English:
Darko Putilov

Фотографија:
Ладислав Кинг

Photography:
Ladislav King

Графички дизајн:
Игор Сековски

Graphic design:
Igor Sekovski

Асистент:
Ирина Ивановска

Assistant:
Irina Ivanovska

Логистика:
Милан Халев и Жарко Павловски

Logistics:
Milan Halev and Zarko Pavlovski

Печати:
Европа92, Македонија

Print:
Evropa92, Macedonia

Тираж:
500

Circulation:
500

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

ISBN 978-608-65577-4-4
1. Насп. ств. насл. - I. Dali, Salvador види Дали, Салвадор
а) Графика - Скулптура - Надреализам - Шпанија
COBISS.MK-ID 96177418

Делегација на Европската унија
Delegation of the European Union

Општина ЦЕНТАР - Скопје
Municipality CENTER - Skopje

